

Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Αυτοχθόνων Λαών

Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση με το Ψήφισμα 61/295 της 13ης Σεπτεμβρίου 2007

Η Γενική Συνέλευση

Καθοδηγούμενη από τους σκοπούς και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και την καλή πίστη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει τα Κράτη σύμφωνα με το Χάρτη,

Επιβεβαιώνοντας ότι οι αυτόχθονες λαοί είναι ίσοι με όλους τους άλλους λαούς, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα όλων των λαών στη διαφορετικότητα και στο να θεωρούν τους εαυτούς τους διαφορετικούς και να γίνονται σεβαστοί ως τέτοιοι,

Επιβεβαιώνοντας επίσης ότι όλοι οι λαοί συμβάλλουν στην πολυμορφία και τον πλούτο των πολιτισμών που αποτελούν κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας,

Επιβεβαιώνοντας επιπλέον ότι όλα τα δόγματα, οι πολιτικές και οι πρακτικές που βασίζονται ή υποστηρίζουν την ανωτερότητα των λαών ή των ατόμων με βάση την εθνική τους καταγωγή ή τις φυλετικές, θρησκευτικές, εθνικές και πολιτισμικές διακρίσεις, είναι ρατσιστικές, επιστημονικά ψευδείς, νομικά άκυρες, ηθικά καταδικαστέες και κοινωνικά άδικες,

Επαναβεβαιώνοντας ότι οι αυτόχθονες λαοί θα είναι ελεύθεροι, κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, από κάθε είδους διακρίσεις,

Εκφράζοντας την ανησυχία ότι οι αυτόχθονες λαοί έχουν υποφέρει από τις ιστορικές αδικίες ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, του αποικισμού και της αποστέρησης της γης, των εδαφών και των πηγών τους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ασκήσουν, ιδιαίτερα το δικαίωμά τους στην ανάπτυξη, σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους ,

Αναγνωρίζοντας την επιτακτική ανάγκη για σεβασμό και προώθηση των έμφυτων δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών που απορρέουν από τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές δομές και τον πολιτισμό τους, τις πνευματικές παραδόσεις, την ιστορία και τη φιλοσοφία, και ιδιαίτερα των δικαιωμάτων τους αναφορικά στη γη, τα εδάφη και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές,

Αναγνωρίζοντας, επίσης, την επιτακτική ανάγκη για σεβασμό και προώθηση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών που επιβεβαιώνονται στις συνθήκες, τις συμφωνίες και τις άλλες εποικοδομητικές διατάξεις με τα Κράτη,

Καλωσορίζοντας το γεγονός ότι οι αυτόχθονες λαοί αυτοοργανώνονται για την πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους χειραφέτηση, με σκοπό να θέσουν τέλος σε κάθε μορφή διάκρισης και καταπίεσης, όπου και αν συμβαίνουν,

Πεπεισμένη ότι ο έλεγχος των αυτοχθόνων στις εξελίξεις που επηρεάζουν τους ίδιους

και τη γη τους, τα εδάφη και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές τους θα τους επιτρέψει να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τους θεσμούς, τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις τους, καθώς και να προωθήσουν την ανάπτυξή τους σύμφωνα με τις προσδοκίες και τις ανάγκες τους,

Αναγνωρίζοντας ότι ο σεβασμός στη γνώση, τον πολιτισμό και τις παραδοσιακές πρακτικές των αυτοχθόνων, συμβάλλει στη βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη και στην ορθή διαχείριση του περιβάλλοντος,

Υπογραμμίζοντας τη συμβολή της αποστρατικοποίησης της γης και των εδαφών των αυτοχθόνων λαών για την ειρήνη, την οικονομική και κοινωνική πρόοδο, την ανάπτυξη, την κατανόηση και τις φιλικές σχέσεις μεταξύ των εθνών και των λαών του κόσμου,

Αναγνωρίζοντας ειδικότερα το δικαίωμα των αυτοχθόνων οικογενειών και κοινοτήτων να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την ανατροφή, την εκπαίδευση, τη μόρφωση και ευημερία των παιδιών τους, σύμφωνα με τα δικαιώματα του παιδιού,

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τις συνθήκες, τις συμφωνίες και άλλες εποικοδομητικές διατάξεις μεταξύ των Κρατών και των αυτοχθόνων λαών είναι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ζητήματα διεθνούς ενδιαφέροντος, συμφέροντος, ευθύνης και φύσεως,

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι οι συνθήκες, οι συμφωνίες και άλλες εποικοδομητικές διατάξεις, και η σχέση μεταξύ τους, αποτελούν τη βάση για μια ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των αυτοχθόνων λαών και των Κρατών,

Αναγνωρίζοντας ότι ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (2), το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, καθώς και η Διακήρυξη της Βιέννης και το Πρόγραμμα Δράσης (3), επιβεβαιώνουν τη θεμελιώδη σημασία του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των λαών, βάσει των οποίων καθορίζουν ελεύθερα το πολιτικό τους καθεστώς και επιδιώκουν ελεύθερα την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη,

Έχοντας υπόψη ότι τίποτα σε αυτή τη Διακήρυξη δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να απαγορεύσει σε οποιοδήποτε λαό το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης που ασκείται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο,

Πεπεισμένη ότι η αναγνώριση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών σε αυτή τη Διακήρυξη, θα ενισχύσει τις σχέσεις αρμονίας και συνεργασίας μεταξύ των Κρατών και των αυτοχθόνων λαών, με βάση τις αρχές της δικαιοσύνης, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των μη διακρίσεων και της καλής πίστης,

Ενθαρρύνοντας τα Κράτη να συμμορφωθούν αλλά και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά όλες τις υποχρεώσεις τους όπως αυτές ισχύουν για τους αυτόχθονες λαούς στο πλαίσιο των διεθνών οργάνων, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, έπειτα από διαβούλευση και συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους λαούς,

Υπογραμμίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη έχουν ένα σημαντικό και συνεχή ρόλο να διαδραματίσουν για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών,

Πιστεύοντας ότι η Διακήρυξη αυτή αποτελεί ένα βήμα μπροστά για την αναγνώριση, την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των αυτοχθόνων λαών και για την ανάπτυξη των σχετικών δραστηριοτήτων του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα αυτό,

Αναγνωρίζοντας και επαναβεβαιώνοντας ότι κάθε αυτόχθονος έχει πρόσβαση, χωρίς διακρίσεις, σε όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από το διεθνές δίκαιο και ότι οι αυτόχθονες λαοί έχουν συλλογικά δικαιώματα που είναι ουσιώδη για την ύπαρξή, την ευημερία και την πλήρη ανάπτυξή τους ως λαοί,

Αναγνωρίζοντας ότι η κατάσταση των αυτοχθόνων λαών ποικίλλει από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα και ότι η σημασία των εθνικών και περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων και του διαφορετικού ιστορικού και πολιτισμικού παρελθόντος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη,

Επισημώς διακηρύσσει την ακόλουθη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Αυτοχθόνων Λαών ως ένα επίτευγμα που πρέπει να βρει μιμητές και που θα εφαρμοστεί σε πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού:

Άρθρο 1

Οι αυτόχθονες λαοί θα έχουν πρόσβαση στην πλήρη συλλογική ή ατομική άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, όπως αναγνωρίζονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (4) και το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Άρθρο 2

Οι αυτόχθονες λαοί και τα αυτόχθονα άτομα είναι ελεύθεροι και ίσοι με όλους τους άλλους λαούς και τα άλλα άτομα και έχουν το δικαίωμα να είναι απαλλαγμένοι από κάθε είδους διακρίσεις, κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, και ειδικότερα αυτών που βασίζονται στην αυτόχθονη καταγωγή ή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Άρθρο 3

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Με βάση αυτό το δικαίωμα, καθορίζουν το πολιτικό τους καθεστώς και επιδιώκουν ελεύθερα την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική τους ανάπτυξη.

Άρθρο 4

Οι αυτόχθονες λαοί, ασκώντας το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης, έχουν το δικαίωμα στην αυτονομία και την αυτοδιοίκηση σε θέματα που σχετίζονται με τις εσωτερικές και τοπικές τους υποθέσεις, καθώς και σε τρόπους και μέσα για τη χρηματοδότηση των αυτόνομων θεσμών τους.

Άρθρο 5

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να ενισχύουν τους ξεχωριστούς πολιτικούς, νομικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτισμικούς τους θεσμούς, διατηρώντας παράλληλα το δικαίωμα της πλήρους συμμετοχής, εφόσον το επιλέξουν, στην πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή του Κράτους.

Άρθρο 6

Κάθε αυτόχθονος έχει το δικαίωμα στην ιθαγένεια.

Άρθρο 7

1. Κάθε αυτόχθονος έχει το δικαίωμα στη ζωή, στη σωματική και ψυχική ακεραιότητα, στην ελευθερία και την ατομική ασφάλεια.
2. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το συλλογικό δικαίωμα να ζουν ελεύθερα, ειρηνικά και με ασφάλεια, ως ξεχωριστά άτομα και δεν θα υποβάλλονται σε οποιαδήποτε πράξη γενοκτονίας ή βίας, συμπεριλαμβανομένης της βίαιης απομάκρυνσης των παιδιών από μία ομάδα σε άλλη.

Άρθρο 8

1. Οι αυτόχθονες λαοί και τα αυτόχθονα άτομα έχουν το δικαίωμα να μην αναγκάζονται σε αφομοίωση ή καταστροφή του πολιτισμού τους.
2. Τα Κράτη θα διαθέτουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την πρόληψη και την αποκατάσταση:
 - (α) Κάθε ενέργειας που έχει ως στόχο ή αποτέλεσμα το να τους στερήσει την ακεραιότητά τους, ως διαφορετικά ανθρώπινα όντα, ή να τους στερήσει τις πολιτιστικές τους αξίες και τα εθνικά τους χαρακτηριστικά.
 - (β) Κάθε ενέργειας που έχει ως στόχο ή αποτέλεσμα την αποστέρησή τους από τη γη, τα εδάφη ή τις πλουτοπαραγωγικές πηγές τους.
 - (γ) Κάθε μορφής καταναγκαστικής μετακίνησης πληθυσμού που έχει στόχο ή αποτέλεσμα την παραβίαση ή την υπονόμηση των δικαιωμάτων τους.
 - (δ) Κάθε μορφής αναγκαστικής αφομοίωσης ή ενσωμάτωσης.
 - (ε) Κάθε μορφής προπαγάνδας που έχει σχεδιαστεί για την προώθηση ή την υποκίνηση φυλετικών ή εθνικών διακρίσεων που στρέφονται εναντίον τους.

Άρθρο 9

Οι αυτόχθονες λαοί και τα αυτόχθονα άτομα έχουν το δικαίωμα να ανήκουν σε μία αυτόχθονη κοινότητα ή έθνος, σύμφωνα με τις παραδόσεις και τα έθιμα της εν λόγω

κοινότητας ή του εν λόγω έθνους. Κανενός είδους διάκριση δεν μπορεί να προκύψει από την άσκηση ενός τέτοιου δικαιώματος.

Άρθρο 10

Οι αυτόχθονες λαοί δεν μπορούν να απομακρυνθούν βίαια από τη γη ή τα εδάφη τους. Καμία μετεγκατάσταση δεν θα πραγματοποιείται χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και μετά από ενημέρωση συναίνεση των αυτοχθόνων λαών και έπειτα από συμφωνία για δίκαιη αποζημίωση και, όπου είναι δυνατόν, με τη δυνατότητα της επιστροφής τους.

Άρθρο 11

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να ξαναζωντανεύουν τις πολιτισμικές παραδόσεις και τα έθιμά τους. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα να διατηρούν, να προστατεύουν και να αναπτύσσουν τις παλιές, τις σημερινές και τις μελλοντικές εκφάνσεις των πολιτισμών τους, όπως οι αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι, τα έργα τέχνης, τα διακοσμητικά στοιχεία, οι τελετές, η τεχνολογία, οι εικαστικές και παραστατικές τέχνες και η λογοτεχνία.

2. Τα Κράτη θα προσφέρουν αποζημίωση μέσα από αποτελεσματικούς μηχανισμούς, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει αποκατάσταση, οι οποίοι αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με τους αυτόχθονες λαούς, με σεβασμό προς την πολιτισμική, διανοητική, θρησκευτική και πνευματική τους ιδιοκτησία, η οποία τους αφαιρέθηκε χωρίς την ελεύθερη, την εκ των προτέρων και μετά από την ενημέρωση συναίνεσή τους ή μετά από την καταστρατήγηση των νόμων, των παραδόσεων και των εθίμων τους.

Άρθρο 12

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να εκδηλώνουν, να ασκούν, να αναπτύσσουν και να διδάσκουν τις πνευματικές και θρησκευτικές τους παραδόσεις, έθιμα και τελετές. Έχουν επίσης το δικαίωμα να διατηρούν, να προστατεύουν και να έχουν πρόσβαση στην ιδιωτικότητα των θρησκευτικών και πνευματικών χώρων τους. Έχουν το δικαίωμα στη χρήση και τον έλεγχο των τελετουργικών τους αντικειμένων και το δικαίωμα του επαναπατρισμού των ανθρωπίνων λειψάνων τους.

2. Τα Κράτη θα προσπαθήσουν να κάνουν δυνατή την πρόσβαση και / ή τον επαναπατρισμό των τελετουργικών αντικειμένων και των ανθρωπίνων λειψάνων που βρίσκονται στην κατοχή τους μέσω δίκαιων, διαφανών και αποτελεσματικών μηχανισμών που έχουν αναπτυχθεί σε συνεργασία με τους αυτόχθονες λαούς.

Άρθρο 13

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να ξαναζωντανεύουν, να χρησιμοποιούν, να αναπτύσσουν και να μεταδίδουν στις επόμενες γενιές τις ιστορίες, τις γλώσσες, τις προφορικές παραδόσεις, τη φιλοσοφία, τη γραφή και τη λογοτεχνία τους, όπως και να επιλέγουν και να διατηρούν τα δικά τους ονόματα για τις κοινότητες, τους τόπους και τα πρόσωπα.

2. Τα Κράτη θα λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα αυτό προστατεύεται, όπως επίσης και να διασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες λαοί μπορούν να κατανοήσουν και να γίνονται κατανοητοί στις πολιτικές, νομικές και διοικητικές διαδικασίες, όπου κρίνεται αναγκαίο, με την παροχή διερμηνείας ή άλλων κατάλληλων μέσων.

Άρθρο 14

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να δημιουργούν και να έχουν τον έλεγχο των εκπαιδευτικών τους συστημάτων και θεσμών, παρέχοντας εκπαίδευση στη γλώσσα τους με ένα τρόπο κατάλληλο για τις πολιτιστικές τους μεθόδους διδασκαλίας και εκμάθησης.

2. Οι αυτόχθονες, ιδίως τα παιδιά, έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα επίπεδα και μορφές κρατικής εκπαίδευσης χωρίς καμία διάκριση.

3. Τα Κράτη, από κοινού με τους αυτόχθονες λαούς, θα λάβουν αποτελεσματικά μέτρα ώστε οι αυτόχθονες, ιδίως τα παιδιά, και αυτοί που ζουν έξω από τις κοινότητές τους, να έχουν πρόσβαση, όταν αυτό είναι δυνατόν, σε εκπαίδευση του δικού τους πολιτισμού η οποία θα παρέχεται στη δική τους γλώσσα.

Άρθρο 15

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια και την πολυμορφία των πολιτισμών, της κουλτούρας τους, των προφορικών τους παραδόσεων και των προσδοκιών που θα αντικατοπτρίζονται κατάλληλα στην εκπαίδευση και την ενημέρωση του κοινού.

2. Τα Κράτη θα λάβουν αποτελεσματικά μέτρα, έπειτα από διαβούλευση και συνεργασία με τους αυτόχθονες λαούς, για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων, την εξάλειψη των διακρίσεων και την προώθηση της ανοχής, της κατανόησης και των καλών σχέσεων μεταξύ των αυτοχθόνων λαών και όλων των άλλων τμημάτων της κοινωνίας.

Άρθρο 16

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να ιδρύσουν τα δικά τους μέσα ενημέρωσης στη δική τους γλώσσα και να έχουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε όλες τις μορφές των μη αυτοχθόνων μέσων ενημέρωσης.

2. Τα Κράτη θα λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα κρατικά μέσα ενημέρωσης απηχούν δεόντως την πολιτιστική πολυμορφία των αυτοχθόνων. Τα Κράτη, χωρίς προκαταλήψεις όσον αφορά την πλήρη ελευθερία της έκφρασης, θα ενθαρρύνουν τα ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης ώστε να εκφράζουν ικανοποιητικά την πολιτιστική πολυμορφία των αυτοχθόνων.

Άρθρο 17

1. Τα αυτόχθονα άτομα και οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα δικαιώματα που καθορίζονται βάσει του εφαρμοστέου διεθνούς και εσωτερικού εργατικού δικαίου.

2. Τα Κράτη, έπειτα από διαβούλευση και συνεργασία με τους αυτόχθονες λαούς θα λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία των αυτοχθόνων παιδιών από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που είναι πολύ πιθανό να είναι επικίνδυνη, να παρεμποδίζει την εκπαίδευση του παιδιού, ή να είναι επιβλαβής για την υγεία του, τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερα ευάλωτο χαρακτήρα τους και τη σημασία της εκπαίδευσης για την ανάπτυξή τους.

3. Οι αυτόχθονες έχουν το δικαίωμα να μην υπόκεινται σε διακρίσεις στην εργασία και, μεταξύ άλλων, στην απασχόληση ή το μισθό.

Άρθρο 18

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για θέματα που θα μπορούσαν να θίξουν τα δικαιώματά τους, μέσω εκπροσώπων που οι ίδιοι θα επιλέξουν σύμφωνα με τις δικές τους διαδικασίες, ενώ επίσης έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να αναπτύσσουν τους δικούς τους αυτόχθονους θεσμούς λήψης αποφάσεων.

Άρθρο 19

Τα Κράτη θα διαβουλεύονται και θα συνεργάζονται καλόπιιστα με τους αυτόχθονες λαούς μέσω των οργάνων εκπροσώπησής τους, προκειμένου να αποκτήσουν την ελεύθερη, την εκ των προτέρων και μετά από ενημέρωση συναίνεσή τους πριν από την υιοθέτηση και την εφαρμογή νομοθετικών ή διοικητικών μέτρων που μπορεί να τους αφορούν.

Άρθρο 20

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να αναπτύσσουν τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά τους συστήματα ή θεσμούς, να εξασφαλίζουν την άσκηση των δικών τους μέσων διαβίωσης και ανάπτυξης, καθώς και να συμμετέχουν ελεύθερα σε όλες τις παραδοσιακές και άλλες οικονομικές δραστηριότητες.

2. Οι αυτόχθονες λαοί που στερούνται τα μέσα διαβίωσης και ανάπτυξης δικαιούνται μια ακριβοδίκαιη αποζημίωση.

Άρθρο 21

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα, χωρίς διακρίσεις, στη βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών τους, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της επαγγελματικής κατάρτισης και επανακατάρτισης, της στέγασης, των εγκαταστάσεων υγιεινής, της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης.

2. Τα Κράτη θα λάβουν αποτελεσματικά μέτρα και, όπου πρέπει, ειδικά μέτρα που θα εξασφαλίσουν τη συνεχή βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους κατάστασης. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα δικαιώματα και τις ειδικές ανάγκες των αυτοχθόνων ηλικιωμένων, των γυναικών, των νέων, των παιδιών και των ατόμων με αναπηρία.

Άρθρο 22

1. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα δικαιώματα και τις ειδικές ανάγκες των αυτοχθόνων ηλικιωμένων, των γυναικών, των νέων, των παιδιών και των ατόμων με αναπηρία κατά την εφαρμογή αυτής της Διακήρυξης.

2. Τα Κράτη θα λάβουν μέτρα, από κοινού με τους αυτόχθονες λαούς, για να εξασφαλίσουν ότι οι αυτόχθονες γυναίκες και τα παιδιά απολαμβάνουν την πλήρη προστασία και τις εγγυήσεις ενάντια σε κάθε μορφή βίας και διακρίσεων.

Άρθρο 23

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να καθορίζουν και να θέτουν προτεραιότητες και στρατηγικές προκειμένου να ασκούν το δικαίωμά τους στην ανάπτυξη. Ειδικότερα, οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα ενεργούς συμμετοχής στην ανάπτυξη και τον καθορισμό των προγραμμάτων υγείας, στέγασης και άλλων οικονομικών και κοινωνικών προγραμμάτων που τους αφορούν και, όσο το δυνατόν περισσότερο το δικαίωμα να διαχειρίζονται αυτά τα προγράμματα μέσω των θεσμών τους.

Άρθρο 24

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν δικαίωμα στα παραδοσιακά τους φάρμακα και ιατρικές πρακτικές, μεταξύ των οποίων η διατήρηση των ζωτικών φαρμακευτικών φυτών, ζώων και ορυκτών. Οι αυτόχθονες έχουν επίσης το δικαίωμα πρόσβασης, χωρίς καμία διάκριση, σε όλες τις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.

2. Οι αυτόχθονες έχουν ίσα δικαιώματα σε υψηλότερο, εφικτό, επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας. Τα Κράτη θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να επιτευχθεί σταδιακά η πλήρης προστασία του εν λόγω δικαιώματος.

Άρθρο 25

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να ενισχύουν τη διακριτή πνευματική τους σχέση με τη γη, τα εδάφη, τα νερά και τις παράκτιες θαλάσσιες ζώνες και με άλλες πλουτοπαραγωγικές πηγές που παραδοσιακά τους ανήκουν ή που έχουν υπό την κατοχή τους και χρησιμοποιούν με άλλο τρόπο και να εκπληρώνουν τις σχετικές υποχρεώσεις τους προς τις μελλοντικές γενιές.

Άρθρο 26

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν δικαίωμα στη γη, τα εδάφη και στις πλουτοπαραγωγικές πηγές που παραδοσιακά τους ανήκουν, που βρίσκονται στην κατοχή τους, χρησιμοποιούνται ή έχουν αποκτηθεί με άλλο τρόπο.

2. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να είναι κάτοχοι, να χρησιμοποιούν, να αναπτύσσουν και να ασκούν έλεγχο στη γη, τα εδάφη και στις πλουτοπαραγωγικές πηγές που κατέχουν, λόγω της παραδοσιακής κυριότητας ή άλλης παραδοσιακής κατοχής ή χρήσης ή απόκτησης με οποιοδήποτε άλλο τρόπο.

3. Τα Κράτη θα αναγνωρίσουν και θα προστατεύουν νομικά τη γη, τα εδάφη και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές. Η αναγνώριση αυτή θα γίνεται με τον δέοντα σεβασμό προς τα έθιμα, τις παραδόσεις και τα συστήματα κατοχής της γης των ενδιαφερομένων αυτόχθονων λαών.

Άρθρο 27

Τα Κράτη θα θεσμοθετήσουν και θα εφαρμόσουν, από κοινού με τους ενδιαφερόμενους αυτόχθονες λαούς, μια δίκαιη, ανεξάρτητη, αμερόληπτη, ανοικτή και διαφανή διαδικασία, αναγνωρίζοντας δεόντως τους νόμους, τις παραδόσεις των αυτοχθόνων λαών, τα έθιμα και τους τρόπους κατοχής της γης, ώστε να αναγνωρίζουν και να αποφαινούνται επί των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών σχετικά με τη γη τους, τα εδάφη τους και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές τους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παραδοσιακά βρίσκονται υπό την κατοχή τους ή που με άλλο τρόπο έχουν κατακτηθεί ή χρησιμοποιηθεί από αυτούς. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα ενεργούς συμμετοχής σε αυτή τη διαδικασία.

Άρθρο 28

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα προσφυγής, με μέσα που μπορεί να περιλαμβάνουν αποκατάσταση ή, όταν αυτό δεν είναι δυνατό, ακριβοδίκαιη αποζημίωση για τη γη, τα εδάφη και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές που παραδοσιακά είχαν στην ιδιοκτησία ή με άλλο τρόπο στην κατοχή τους ή τη χρήση τους και τα οποία έχουν δημευθεί, καταληφθεί, χρησιμοποιηθεί ή καταστραφεί χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και μετά από ενημέρωση συναίνεσή τους.

2. Εκτός εάν οι λαοί έχουν αποφασίσει διαφορετικά και με ελεύθερο τρόπο, η αποζημίωση θα λαμβάνει τη μορφή γης, εδαφών ή πλουτοπαραγωγικών πηγών ισάξιων της ποιότητας, του μεγέθους και του νομικού καθεστώτος ή τη μορφή χρηματικής αποζημίωσης ή άλλης κατάλληλης αποζημίωσης.

Άρθρο 29

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και στην παραγωγικότητα της γης, των εδαφών τους και των πλουτοπαραγωγικών τους πηγών. Τα Κράτη θα δημιουργήσουν και θα εφαρμόσουν προγράμματα βοήθειας για τους αυτόχθονες λαούς με στόχο τη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος χωρίς καμία διάκριση.

2. Τα Κράτη θα λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για τη μη αποθήκευση ή απόρριψη των επικίνδυνων υλικών στη γη ή τα εδάφη των αυτοχθόνων λαών χωρίς την ελεύθερη, την εκ των προτέρων και ύστερα από ενημέρωση συναίνεσή τους.

3. Τα Κράτη θα λάβουν επίσης αποτελεσματικά μέτρα για να εξασφαλίσουν, ανάλογα με τις ανάγκες, ότι τα προγράμματα για τον έλεγχο, τη φροντίδα και αποκατάσταση της υγείας των αυτοχθόνων λαών, όπως αναπτύχθηκαν και

εφαρμόστηκαν από τους λαούς που πλήττονται από τέτοια υλικά, εφαρμόζονται πλήρως.

Άρθρο 30

1. Δεν θα λαμβάνει χώρα καμία στρατιωτική δράση σε γη ή εδάφη των αυτοχθόνων λαών εκτός εάν αυτό δικαιολογείται από το σχετικό δημόσιο συμφέρον ή με άλλο τρόπο και ελεύθερα έχει συμφωνηθεί ή ζητηθεί από τους αυτόχθονες λαούς.

2. Τα Κράτη θα δεσμευτούν σε αποτελεσματικές διαβουλεύσεις με τους αυτόχθονες λαούς, μέσω κατάλληλων διαδικασιών και, ειδικότερα μέσω των εκπροσώπων των θεσμών τους, πριν χρησιμοποιήσουν τη γη ή τα εδάφη τους για στρατιωτικές δραστηριότητες.

Άρθρο 31

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να διατηρούν, να ελέγχουν, να προστατεύουν και να αναπτύσσουν την πολιτισμική τους κληρονομιά, την παραδοσιακή γνώση και τις παραδοσιακές πολιτισμικές τους εκφράσεις καθώς και την προώθηση των επιστημών, της τεχνολογίας και του πολιτισμού τους, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπινων και των γενετικών πόρων, των πλουτοπαραγωγικών πηγών, των φαρμάκων, της γνώσης των ιδιοτήτων της πανίδας και χλωρίδας, της προφορικής παράδοσης, της λογοτεχνίας, της ζωγραφικής, του αθλητισμού και των παραδοσιακών παιχνιδιών, των εικαστικών και παραστατικών τεχνών. Έχουν επίσης το δικαίωμα να διατηρούν, να ελέγχουν, να προστατεύουν και να αναπτύσσουν την πνευματική ιδιοκτησία αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς, της παραδοσιακής γνώσης και της παραδοσιακής πολιτισμικής έκφρασης.

2. Τα Κράτη από κοινού με τους αυτόχθονες λαούς, θα λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για την αναγνώριση και την προστασία αυτών των δικαιωμάτων.

Άρθρο 32

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να καθορίζουν και να αναπτύσσουν τις προτεραιότητες και στρατηγικές για την ανάπτυξη ή τη χρήση της γης, των εδαφών τους και άλλων πλουτοπαραγωγικών πηγών.

2. Τα Κράτη θα διαβουλεύονται και θα συνεργάζονται καλόπιστα με τους αυτόχθονες λαούς μέσω των αντιπροσωπευτικών τους θεσμών, προκειμένου να έχουν την ελεύθερη και μετά από ενημέρωση συναίνεσή τους, πριν από την έγκριση κάθε έργου που αφορά στη γη ή τα εδάφη τους και τις άλλες πλουτοπαραγωγικές πηγές, ιδίως σε σχέση με την ανάπτυξη, τη χρήση και εκμετάλλευση των ορυκτών, του νερού ή άλλων πλουτοπαραγωγικών πηγών.

3. Τα Κράτη θα παρέχουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για τη ακριβοδίκαιη αποζημίωση για κάθε τέτοιου είδους δραστηριότητα, ενώ κατάλληλα μέτρα θα λαμβάνονται για τη μείωση των επιβλαβών περιβαλλοντικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και πνευματικών συνεπειών.

Άρθρο 33

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα προσδιορισμού της ταυτότητάς τους ή του που ανήκουν, σύμφωνα με τα έθιμα και τις παραδόσεις τους. Αυτό δεν επηρεάζει το

δικαίωμα των αυτοχθόνων να αποκτούν την ιθαγένεια του Κράτους στο οποίο ζουν.
2. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να καθορίζουν τις δομές και να επιλέγουν τη σύνθεση των οργάνων τους, σύμφωνα με τις δικές τους διαδικασίες.

Άρθρο 34

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να προωθούν, να αναπτύσσουν και να διατηρούν τις θεσμικές δομές και τα ξεχωριστά έθιμά τους, την πνευματικότητα, τις παραδόσεις, τις διαδικασίες, τις πρακτικές και, στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν, τα νομικά συστήματα ή έθιμα, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Άρθρο 35

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα να καθορίζουν τις υποχρεώσεις κάθε ατόμου στις κοινότητές τους.

Άρθρο 36

1. Οι αυτόχθονες λαοί, ιδίως εκείνοι που χωρίζονται από διεθνή σύνορα, έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να αναπτύσσουν επαφές, σχέσεις και συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων για πνευματικούς, πολιτιστικούς, πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς σκοπούς, με τα δικά τους μέλη καθώς και με λαούς στην άλλη πλευρά των συνόρων.
2. Τα Κράτη, κατόπιν διαβούλευσης και συνεργασίας με τους αυτόχθονες λαούς, θα λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για τη διευκόλυνση της άσκησης και τη διασφάλιση της εφαρμογής του εν λόγω δικαιώματος.

Άρθρο 37

1. Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα στην αναγνώριση, την τήρηση και την εφαρμογή των συνθηκών, των συμφωνιών και των άλλων εποικοδομητικών διατάξεων που συνάπτονται με Κράτη ή με τους διαδόχους τους και να υποχρεώνουν τα Κράτη να τιμούν και να σέβονται αυτές τις συνθήκες, συμφωνίες και άλλες εποικοδομητικές διατάξεις.
2. Τίποτα σε αυτή τη Διακήρυξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως υποτίμηση ή εξάλειψη των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών που περιέχονται σε συνθήκες, συμφωνίες και άλλες εποικοδομητικές διατάξεις.

Άρθρο 38

Τα Κράτη, κατόπιν διαβούλευσης και συνεργασίας με τους αυτόχθονες λαούς, θα λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών μέτρων, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτής της Διακήρυξης.

Άρθρο 39

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα πρόσβασης στην οικονομική και τεχνική βοήθεια από τα Κράτη μέσω της διεθνούς συνεργασίας, προκειμένου να απολαμβάνουν τα δικαιώματα που περιέχονται σε αυτή τη Διακήρυξη.

Άρθρο 40

Οι αυτόχθονες λαοί έχουν το δικαίωμα στην άμεση πρόσβαση σε αποφάσεις, που λαμβάνονται με έντιμες και δίκαιες διαδικασίες, για την επίλυση συγκρούσεων και διαφορών με τα Κράτη ή άλλα μέρη, όπως επίσης και την αποτελεσματική αποκατάσταση όλων των παραβιάσεων των ατομικών και συλλογικών τους δικαιωμάτων. Αυτού του είδους οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα έθιμα, τις παραδόσεις, τους κανόνες και το νομικό σύστημα των αυτοχθόνων λαών όπως και τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα.

Άρθρο 41

Τα όργανα και οι εξειδικευμένες οργανώσεις του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και άλλων διακυβερνητικών οργανισμών θα συμβάλουν στην πλήρη υλοποίηση των διατάξεων αυτής της Διακήρυξης μέσω της κινητοποίησης, μεταξύ άλλων, της οικονομικής συνεργασίας και τεχνικής βοήθειας. Θα δημιουργηθούν τα μέσα για την διασφάλιση της συμμετοχής των αυτοχθόνων λαών σε θέματα που τους αφορούν.

Άρθρο 42

Τα Ηνωμένα Έθνη, τα όργανά τους, συμπεριλαμβανομένου του Μόνιμου Φόρουμ για τα Ζητήματα των Αυτοχθόνων, καθώς και εξειδικευμένες οργανώσεις σε τοπικό επίπεδο, όπως και τα Κράτη, θα προάγουν το σεβασμό και την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων αυτής της Διακήρυξης και την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς της.

Άρθρο 43

Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Διακήρυξη συνιστούν τους ελάχιστους κανόνες για την επιβίωση, αξιοπρέπεια και ευημερία των αυτοχθόνων λαών του κόσμου.

Άρθρο 44

Όλα τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που αναγνωρίζονται σε αυτή τη Διακήρυξη καλύπτουν εξίσου τους αυτόχθονες άνδρες και γυναίκες.

Άρθρο 45

Τίποτα σε αυτή τη Διακήρυξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως υποβιβασμός ή εξάλειψη των σημερινών ή μελλοντικών δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών.

Άρθρο 46

1. Τίποτα σε αυτή τη Διακήρυξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι υποδηλώνει για οποιοδήποτε κράτος, λαό, ομάδα ή άτομο το οποιοδήποτε δικαίωμα να προβαίνει σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή να ενεργεί σε αντίθεση με τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ή να ερμηνεύεται ως έγκριση ή ενθάρρυνση πράξεων που θα

διαμελίζουν ή θα προκαλούσαν βλάβη συνολικά ή μερικά στην εδαφική ακεραιότητα ή την πολιτική ενότητα των κυρίαρχων και ανεξάρτητων Κρατών.

2. Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που διατυπώνονται στην παρούσα Διακήρυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες όλων θα γίνονται σεβαστές. Η άσκηση των δικαιωμάτων που διατυπώνονται σε αυτή τη Διακήρυξη θα υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που καθορίζονται από το νόμο και που είναι σύμφωνοι με τις διεθνείς υποχρεώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάθε τέτοιου είδους περιορισμοί δεν θα κάνουν διακρίσεις και θα είναι αυστηρά απαραίτητοι μόνο για την αναγνώριση και το σεβασμό των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων και για την ικανοποίηση των δίκαιων και πιο επιτακτικών αναγκών μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

3. Οι προϋποθέσεις που διατυπώνονται στη Διακήρυξη θα ερμηνεύονται σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας, των μη διακρίσεων, της χρηστής διακυβέρνησης και της καλής πίστης.

(2) Βλ. ψήφισμα 2200 Α (XXI), παράρτημα.

(3) A/CONF.157/24 (μέρος I), ΚΕΦ. III.

(4) το ψήφισμα 217 Α (III).